

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Viktora Kučery a soudců JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Jakuba Camrdy v právní věci žalobce: **MUDr. Mgr. Bc. O. N.**, zast. Mgr. Stanislavem Bodlákem, advokátem se sídlem Sobotín 270, Petrov nad Desnou, proti žalovanému: **Krajský úřad Olomouckého kraje**, se sídlem Jeremenkova 40a, Olomouc, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 13. 11. 2024, č. j. 65 A 61/2024-34,

t a k t o:

Usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci ze dne 13. 11. 2024, č. j. 65 A 61/2024-34, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í:

1. Vymezení věci

[1] Kasační stížností žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojil proti v záhlaví uvedenému usnesení Krajského soudu v Ostravě – pobočky v Olomouci (dále jen „krajský soud“), kterým byla odmítnuta jeho žaloba proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 5. 2024, č. j. KUOK 51440/2024.

[2] Uvedeným rozhodnutím žalovaný zamítl odvolání stěžovatele a potvrdil rozhodnutí Obecního úřadu v Lutíně ze dne 6. 11. 2023, č. j. OUL/3226/23, kterým byla podle § 94p odst. 2 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve

znění pozdějších předpisů, zamítnuta žádost stěžovatele o vydání společného povolení pro stavbu *Zabradní domek s garáží* na pozemku p. č. X v k. ú. R. u O.

2. Rozhodnutí krajského soudu

[3] Rozhodnutí žalovaného stěžovatel napadl žalobou, kterou krajský soud podle § 46 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“), pro opožděnost odmítl.

[4] Krajský soud vyšel z toho, že v období mezi doručením rozhodnutí žalovaného stěžovateli (pondělí 6. 5. 2024) a podáním žaloby (pondělí 8. 7. 2024) vstoupil v účinnost § 306 zákona č. 283/2021 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „nový stavební zákon“), podle kterého lze podat žalobu proti rozhodnutí stavebního úřadu, s výjimkou rozhodnutí o přestupku, do jednoho měsíce od oznámení rozhodnutí žalobci (stěžovateli). Krajský soud dospěl k závěru, že podle § 334a odst. 3 věty druhé ve spojení s § 331 nového stavebního zákona se § 306 téhož zákona uplatní na všechna soudní řízení zahájená po 1. 7. 2024, a to včetně řízení o rozhodnutí stavebních úřadů, která byla oznámena před tímto datem, tedy za účinnosti obecné úpravy lhůty pro podání žaloby podle § 72 odst. 1 s. ř. s.

[5] Podle krajského soudu se tak na stěžovatele vztahovala lhůta pro podání žaloby o délce jeden měsíc. Tato lhůta by skončila dne 6. 6. 2024, což by způsobilo pravou retroaktivitu nového stavebního zákona, jelikož by lhůta uplynula ještě před účinností ustanovení, které ji zavádí. Z toho důvodu spojil krajský soud v projednávané věci konec lhůty pro podání žaloby s účinností nového stavebního zákona, a poslední den pro její podání tak stanovil na 30. 6. 2024. Jelikož stěžovatel podal žalobu až dne 8. 7. 2024, považoval ji krajský soud za opožděnou.

3. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[6] Stěžovatel proti usnesení krajského soudu podal kasační stížnost, v níž navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení z důvodu nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem, rozporu skutkové podstaty, na jejímž základě rozhodoval žalovaný, se spisovým materiálem, a nepřezkoumatelnosti usnesení krajského soudu (§ 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.).

[7] Stěžovatel uplatnil pouze jeden kasační bod, a to konkrétně skutečnost, že pokud počala lhůta pro podání žaloby běžet podle obecné úpravy soudního řádu správního (tj. v délce dva měsíce), musela v tomto režimu i uplynout. Nelze připustit, aby tato lhůta měnila svou délku v jejím průběhu, nadto v neprospěch stěžovatele. Přejícná ustanovení nového stavebního zákona nelze vykládat tak, aby lhůta pro podání správní žaloby, která počala běžet před 1. 7. 2024, byla zkracována právě k tomuto datu. Stěžovatel má tedy za to, že se v projednávané věci uplatní obecná úprava lhůty pro podání žaloby podle § 72 odst. 1 s. ř. s., a jestliže počala běžet dne 6. 5. 2024, byl poslední den pro podání žaloby pondělí 8. 7. 2024, jakožto nejbližší následující pracovní den po sobotě 6. 7. 2024, na kterou by konec lhůty jinak připadl. Jelikož tento den stěžovatel žalobu podal, je přesvědčen, že tak učinil

pokračování

v zákonné lhůtě. Navrhl proto zrušení usnesení krajského soudu a vrácení věci k dalšímu řízení.

[8] Žalovaný navrhl kasační stížnost zamítnout, když pouze ve stručnosti odkázal na rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 11. 2024, č. j. 3 As 183/2024-26 a ze dne 20. 9. 2024, č. j. 7 As 122/2024-30, podle kterých se na již běžící lhůtu pro podání žaloby uplatní nová právní úprava a krajský soud tak žalobu správně odmítl pro opožděnost.

4. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud (NSS) nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas, směřuje proti rozhodnutí, proti němuž je podání kasační stížnosti přípustné, a stěžovatel je řádně zastoupen advokátem. Poté přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, a dospěl k následujícímu závěru.

[10] Kasační stížnost je důvodná.

[11] Nejvyšší správní soud předesílá, že ačkoliv stěžovatel v kasační stížnosti výslovně namítá důvody kasační stížnosti ve smyslu § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., napadá nezákonnost usnesení, kterým krajský soud odmítl jeho žalobu. V daném případě proto přichází v úvahu jako jediný pouze kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. To ovšem věcnému posouzení kasační stížnosti nijak nebrání, neboť důležité není formální označení důvodu kasační stížnosti, ale její věcný obsah.

[12] Podle § 306 odst. 1 nového stavebního zákona, ve znění účinném od 1. 7. 2024, „[ž]alobu proti rozhodnutí stavebního úřadu, s výjimkou rozhodnutí o přestupku, lze podat do 1 měsíce poté, kdy bylo rozhodnutí žalobci oznámeno“.

[13] Podle § 306 odst. 2 nového stavebního zákona, ve znění účinném od 1. 7. 2024, „[r]ozšířit žalobu na dosud nenapadené výroky nebo ji rozšířit o další žalobní body může žalobce jen ve lhůtě 2 měsíců poté, kdy mu bylo rozhodnutí oznámeno“.

[14] Shora zmíněným rozsudkem č. j. 3 As 183/2024-26 třetí senát Nejvyššího správního soudu zamítl kasační stížnost proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 9. 8. 2024, č. j. 55 A 24/2024-31. Tímto usnesením Krajský soud v Plzni z obdobných důvodů jako v nyní posuzované věci odmítl žalobu pro opožděnost. Třetí senát NSS v odůvodnění svého rozsudku uvedl, že změna zákona byla známa dlouho dopředu a stěžovatelka (zastoupená advokátem) v uvedené věci měla možnost podat ve lhůtě jednoho měsíce blanketní žalobu a následně ji v celkově dvouměsíční lhůtě doplnit. Hledisko zvolené zákonodárcem nepovažoval třetí senát za diskriminační, upozornil rovněž, že cílem mělo být urychlení soudního přezkumu a snížení právní nejistoty.

[15] Uvedený rozsudek třetího senátu NSS byl nicméně nálezem Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2025, sp. zn. I. ÚS 3241/24, zrušen pro porušení základního práva tamní stěžovatelky na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 a odst. 2 ve spojení s čl. 4 odst. 4 Listiny základních

práv a svobod. Ústavní soud zde shrnul teoretická východiska týkající se nepravé retroaktivity při střetu staré a nové právní úpravy. Přestože je v takových případech nepravá retroaktivita obecně přípustná, neznamená to, že je tomu tak vždy a její použití nemůže dosahovat protiústavních rozměrů. Konkrétně uvedl, že „[p]ři používání obecných pravidel intertemporality v procesním právu mají obecné soudy povinnost šetřit podstatu a smysl základního práva na soudní ochranu (čl. 36 Listiny ve spojení s čl. 4 odst. 4 Listiny). V případech, kdy by uplatnění nepravé retroaktivity jako obecného východiska zasahovalo do základního práva na soudní ochranu nepoměrně více než použití prospektivity, je třeba výklad s nepravě retroaktivními účinky odmítnout právě ve prospěch výkladu s prospektivními účinky. Fakt, že je nepravá retroaktivita při absenci přechodných ustanovení v procesním právu obecným východiskem, tedy ještě neznamená bezvýjimečný příkaz k jejímu mechanickému prosazování i v těch případech, kdy nešetří podstatu a smysl základního práva na soudní ochranu.“

[16] Nový stavební zákon v § 331 stanoví, že „[s]oudní řízení zahájená přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se dokončí podle dosavadních právních předpisů.“ Dále potom § 334a věta druhá nového stavebního zákona říká, že „[p]ro účely přechodných ustanovení v části dvanácté hlavě II dílu 4 se za den nabytí účinnosti tohoto zákona považuje 1. červenec 2024.“ Z uvedených ustanovení krajský soud dovodil, že v soudních řízeních zahájených po 1. 7. 2024 je nutno aplikovat lhůtu pro podání žaloby stanovenou § 306 odst. 1 nového stavebního zákona, a to včetně těch rozhodnutí stavebních úřadů, která byla účastníkům řízení oznámena před tímto datem. S tím ve světle shora uvedeného nálezu Ústavního soudu nelze souhlasit.

[17] Citované přechodné ustanovení § 331 nového stavebního zákona dopadá na situace, kdy bylo soudní řízení zahájeno před 1. 7. 2024, což se v nyní řešené věci nestalo (žaloba byla podána dne 8. 7. 2024). Pro případy, kdy bylo rozhodnutí oznámeno za účinnosti obecné právní úpravy podle § 72 odst. 1 s. ř. s., ale dvouměsíční lhůta pro podání žaloby uplynula až po 1. 1. 2024, nový stavební zákon žádné přechodné ustanovení neobsahuje. Podle Ústavního soudu v takové situaci nelze *a contrario* dovozovat nutnost automatického použití nepravé retroaktivity, ale je třeba zvolit ten výklad, který by více dbal na ochranu základních práv a svobod účastníků řízení, mezi něž právo na soudní ochranu nepochybně patří. Na věci pak podle Ústavního soudu nic nemění ani zastoupení advokátem, jelikož i v tom případě mají soudy povinnost šetřit podstatu a smysl práva na soudní ochranu. Ústavní soud tedy na základě výše uvedeného rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 3 As 183/2024-26 zrušil.

[18] V nyní řešeném případě je přitom situace ještě závažnější než v případě rozsudku třetího senátu NSS zrušeného Ústavním soudem. V popisované situaci uplynula (protiústavně aplikovaná) lhůta pro podání žaloby dne 11. 7. 2024, tedy již za účinnosti § 306 nového stavebního zákona. V nyní projednávané věci by v případě totožné aplikace této lhůty došlo k jejímu uplynutí dne 6. 6. 2024 a jednalo by se tudíž o retroaktivitu pravou. Krajský soud si toho byl vědom, a proto spojil uplynutí lhůty pro podání žaloby s datem 30. 6. 2024, jelikož tato lhůta měla uplynout s účinností § 306 nového stavebního zákona. Nejvyšší správní soud má za to, že i v takovém případě by se jednalo o nepřípustnou pravou retroaktivitu, jelikož citované ustanovení nového stavebního zákona nabylo účinnosti až dne 1. 7. 2024 (krajský soud v daném případě rovněž opomenul, že 30. 6. 2024 byla neděle, a tudíž by se dle § 40 odst. 3 s. ř. s. stalo posledním dnem lhůty právě pondělí 1. 7. 2024, kdy

pokračování

by však dle krajského soudu měla být žaloba opožděná, jelikož již vstoupil v účinnost § 306 nového stavebního zákona). I kdyby však šlo o retroaktivitu nepravou, nemůže právní názor krajského soudu ve světle citovaného nálezu Ústavního soudu obstát.

[19] V této souvislosti lze rovněž poukázat na recentní judikaturu Nejvyššího správního soudu, která následuje nález Ústavního soudu a v obdobných případech přistupuje k rušení usnesení krajských soudů (srov. rozsudky NSS ze dne 8. 4. 2025, č. j. 10 As 255/2024-32, či ze dne 11. 4. 2025, č. j. 5 As 242/2024-52). Stran rozsudku NSS č. j. 7 As 122/2024-30, na který odkazoval žalovaný, lze pouze podotknout, že soud se v něm zabýval výkladem zákona č. 416/2009 Sb., o urychlení výstavby strategicky významné infrastruktury, který na projednávanou věc nedopadá.

[20] S ohledem na uvedené Nejvyšší správní soud konstatuje, že v dané věci měla být aplikována lhůta pro podání žaloby podle § 72 odst. 1 s. ř. s. Jelikož dle správního spisu bylo rozhodnutí žalovaného stěžovateli doručeno v pondělí 6. 5. 2024, bylo posledním dnem pro podání žaloby pondělí 8. 7. 2024, jakožto nejbližší následující pracovní den po sobotě 6. 7. 2024, na kterou by konec lhůty jinak připadl. Tento den byla krajskému soudu žaloba doručena a lhůta pro její podání tak zůstala zachována. Krajský soud proto žalobu stěžovatele jako opožděnou odmítl v rozporu se zákonem.

5. Závěr a náklady řízení

[21] Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost důvodnou, a proto napadené usnesení krajského soudu s odkazem na § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[22] V dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.)

[23] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne krajský soud v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 25. dubna 2025

JUDr. Viktor Kučera
předseda senátu